

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tehokkaampaa päätöksentekoa sosiaalipolitiikan alalla: uusien alojen yksilöiminen määräenemmistöpäätöksiin siirtymistä varten”

(COM(2019) 186 final)

(2020/C 14/13)

Esittelijä: **Christian BÄUMLER**

Lausuntopyyntö	Euroopan komissio, 3.6.2019
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	”työllisyys, sosiaalasiat, kansalaisuus”
Hyväksyminen jaostossa	10.9.2019
Hyväksyminen täysistunnossa	25.9.2019
Täysistunnon nro	546
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	83/32/1

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) painottaa, että nopean muutoksen aikoina on ratkaisevan tärkeää, että EU yhdessä jäsenvaltioiden kanssa kykenee toteuttamaan kulloistekin toimivaltuuksien mukaisia tehokkaita ja vaikuttavia poliittisia toimia kaikilla tärkeillä politiikanaloilla. Tällaisen lähestymistavan yhteydessä olisi harkittava asianmukaisesti, missä määrin on tarpeen toteuttaa toimia Euroopan tasolla, ottaen samalla toissijaisuusperiaate riittävällä tavalla huomioon.

1.2 ETSK katsoo, että Euroopan parlamentin osallistuminen lainsäätämismenettelyyn korkealla tasolla perussopimuksen määräysten mukaisesti on tärkeää erityisesti sosiaalipolitiikan alalla, sillä sosiaalipoliittiset kysymykset vaikuttavat aina myös yhteiskunnan yhteenkuuluvuuteen ja erittäin kilpailukykyiseen sosiaaliseen markkinatalouteen, perussopimuksessa (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen [SEU-sopimus] 3 artiklassa) vahvistettujen tavoitteiden mukaisesti.

1.3 ETSK on jo aiemmin muissa lausunnoissaan⁽¹⁾ ottanut kantaa EU:ta koskevien yksimielisyysvaatimusten tarkistamisen puolesta ja ilmaissut äskettäin uudelleen suhtautuvansa tarkistamiseen myönteisesti erityisesti veropolitiikan alalla⁽²⁾. Tässä valossa komitea pitää myönteisenä sitä, että komissio on pitänyt yllä keskustelua lainsäädännön esteistä ja että se on avannut tarkasteltavana olevassa tiedonannossa keskustelun mahdollisuuksista määräenemmistöpäätösmenettelyn laajentamiseen myös sosiaalipolitiikan alalla. ETSK korostaa samalla, että EU:n perussopimusperusteisena tehtävänä sosiaalipolitiikan alalla on tukea ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa aloilla, jotka määritellään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 153 artiklan 1 kohdassa. Tämä heijastaa kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien ja perinteiden moninaisuutta ja tuo esille jäsenvaltioiden johtavan aseman sosiaalipolitiikan alaan kuuluvien ja työmarkkinoihin liittyvien toimiensa suunnittelussa ja täytäntöönpanossa. Määräenemmistöpäätösmenettely perustuu kompromissihenkeen.

1.4 ETSK:sta on itsestään selvää, että EU noudattaa toissijaisuusperiaatetta myös soveltaessaan määräenemmistöpäätösmenettelyä ja että EU:n toimiessa aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, unioni keskittyy sellaisiin osa-alueisiin, missä yhteisiä tavoitteita ei voida saavuttaa yhtä tehokkaasti valtiollisella, alueellisella tai paikallisella tasolla. Tämä koskee myös suhteellisuusperiaatetta, jonka mukaan EU:n toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen perussopimusten tavoitteiden saavuttamiseksi.

⁽¹⁾ Ks. seuraavat ETSK:n lausunnot: EUVL C 230, 14.7.2015, s. 24, EUVL C 434, 15.12.2017, s. 18, EUVL C 271, 19.9.2013, s. 23, EUVL C 332, 8.10.2015, s. 8

⁽²⁾ ETSK:n lausunto verotuksesta ja määräenemmistöpäätöksistä, (EUVL C 353, 18.10.2019, s. 90).

1.5 SEUT-sopimuksen 151 artiklassa asetetaan sosiaalipolitiikan tavoitteeksi ”työllisyyden edistäminen, elin- ja työolojen kohentaminen siten, että olojen yhtenäistäminen olisi mahdollista niitä kohennettaessa –”. ETSK painottaa, että SEUT-sopimuksen 153 artiklan 2 kohdan mukaan tähän tulee pyrkiä vähimmäisvaatimuksista säädettyihin direktiiveihin ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion edellytykset eivätkä direktiivit saa haitata pienten tai keski suurten yritysten perustamista ja kehittämistä. Komitea tähdentää lisäksi, että SEUT-sopimuksen 153 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioilla on oikeus noudattaa täytäntöönpanossa korkeampaa kansallista suojelun tasoa ja määrittää itse sosiaaliturvajärjestelmiensä peruseriaatteen – noudatettavasta päätöksenteokomallisista riippumatta – eikä näihin oikeuksiin saa kajota.

1.6 ETSK korostaa, että EU:n tasolla täytäntöön pannuilla työmarkkinaosapuolten sopimuksilla on merkittävä asema sosiaalialan EU-säännösten kehittämisessä. Ottaen huomioon keskustelun mahdollisesta siirtymisestä yksimielisestä päätöksenteosta määräänemistöpäätösmenettelyyn komitea vaatii, että jatkossakin taataan työmarkkinaosapuolten täysipainoinen osallistuminen sosiaalipolitiikan alan lainsäädäntämenettelyyn ja toimintapolitiikan suunnitteluun ja että niiden autonomiaa itsenäisten sopimustensa täytäntöönpanossa ja mahdollisessa tarkistamisessa kunnioitetaan.

1.7 ETSK toteaa, että nykyisellään yhdellä ja samalla politiikanalalla voidaan tehdä päätöksiä joko yksimielisesti tai määräänemistöpäätösmenettelyllä. Tämä johtaa sosiaalisten normien epätasaiseen kehitykseen ja aukkoihin sosiaaliturvassa. Näin ollen ETSK kannattaa siirtymistä täysin määräänemistöpäätösmenettelyyn ainakin syrjimättömyyteen liittyvän lainsäädännön sekä sosiaaliturvaa ja työntekijöiden suojelua koskevien suositusten osalta.

1.8 ETSK toteaa lisäksi, että EU on kehittänyt toimia heikoimmassa asemassa olevien työntekijöiden suojelemiseksi, kun työsuhteet lopetetaan, esimerkiksi raskaana olevien ja osa-aikatyöntekijöiden tapauksessa. Tähän liittyen olisi taattava Euroopan laajuisesti yhtenäiset vähimmäistason prosessuaaliset ja suoja-oikeudet ja siirryttävä määräänemistöpäätösmenettelyyn.

1.9 ETSK painottaa, että työntekijöiden ja työnantajien edustaminen ja heidän etujensa kollektiivinen turvaaminen on ratkaisevan tärkeää yhteiskunnan yhteenkuuluvuuden, hyvien työpaikkojen säilyttämisen ja luomisen sekä EU:n yritysten kilpailukykyyn kannalta. EU:n on myös tällä alalla selvitettävä, mikäli se on objektiivisesti välttämätöntä, missä määrin määräänemistöpäätösmenettelyllä voidaan edelleen kehittää työmarkkinaosapuolten kumppanuutta tulevaisuuteen suuntautuen.

1.10 ETSK suosittaa siirtymistä määräänemistöpäätöksiin EU:n alueella laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehtojen suhteen, jotta voidaan välttää eriarvoinen kohtelu ja vahvistaa yhteiskunnan yhteenkuuluvuutta.

1.11 Kun otetaan huomioon meneillään oleva keskustelu siirtymisestä määräänemistöpäätösmenettelyyn, ETSK kannattaa komission näkemystä SEU-sopimuksen 48 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun yleisen siirtymälausekkeen noudattamisesta tapauksissa, joissa sovelletaan määräänemistöpäätösmenettelyä, sillä tämä tapa edellyttää sekä Eurooppa-neuvoston yksimielistä päätöstä että kaikkien kansallisten parlamenttien tukea ja Euroopan parlamentin suostumusta, jolloin saavutettaisiin laaja demokraattinen legitimiys.

2. Yleistä

2.1 ETSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että EU:lla ja kaikilla sen jäsenvaltioilla on yhteisiä haasteita, jotka liittyvät uuden teknologian vaikutuksiin, kilpailupaineiden kasvamiseen globaalissa taloudessa, uusiin työn muotoihin ja väestörakenteen kehitykseen. Eurooppalaisen sosiaalisen mallin säilyttäminen ja kehittäminen tulevia sukupolvia varten edellyttää kulloistenkin toimivaltuuksien mukaisia toimia Euroopan ja jäsenvaltioiden tasolla monilla poliittikanaloilla. Tässä yhteydessä on tärkeää toteuttaa toimia, joilla vahvistetaan yhteiskunnan yhteenkuuluvuutta ja sosiaalista osallisuutta sekä torjutaan syrjintää.

2.2 ETSK painottaa, että nopean muutoksen aikoina on ratkaisevan tärkeää, että EU yhdessä jäsenvaltioiden kanssa kykenee toteuttamaan tehokkaita ja vaikuttavia politiikkatoimia. Tällaisen lähestymistavan yhteydessä olisi harkittava asianmukaisesti, missä määrin on tarpeen toteuttaa toimia Euroopan tasolla, ja samalla olisi huomioitava riittävästi toissijaisuusperiaate sekä valittava asianmukaiset välineet ja tehokkaat päätöksentekomenettelyt, joiden avulla EU voi tukea ja täydentää kansallisia toimintapolitiikkoja. Tehtävänä on tällöin analysoida yksityiskohtaisesti vaikutuksia talouselämään, julkiseen talouteen ja työmarkkinaosapuolten rooliin kussakin jäsenvaltiossa. Kaikilla jäsenvaltioilla on oltava kaikkina aikoina riittävät mahdollisuudet osallistua päätöksentekoprosessiin. Yhteisenä tavoitteena olisi oltava hyvien tulosten saavuttaminen sekä EU:n tasolla että yksittäisissä jäsenvaltioissa.

2.3 ETSK painottaa, että EU tarvitsee tehokasta ja joustavaa päätöksentekoa, jotta varmistetaan, että säädökset ja ei-sitovat välineet, kuten yhdenmukaistamista tukevat kehukset ja suositukset, pysyvät talouden ja yhteiskunnan kehityksen vauhdissa. ETSK on jo aiemmin muissa lausunnoissaan ottanut kantaa EU:ta koskevien yksimielisyysvaatimusten tarkistamiseen. (?) Tässä valossa ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että komissio pitää yllä keskustelua lainsäädännön esteistä ja että se on virittänyt tarkasteltavana olevan tiedonannon myötä keskustelun mahdollisuuksista laajentaa määräänemistöpäätösmenettelyä myös sosiaalipolitiikan alalla. ETSK korostaa samalla, että EU:n perussopimusperusteisena tehtävänä sosiaalipolitiikan alalla on tukea ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa aloilla, jotka määrittellään SEUT-sopimuksen 153 artiklan 1 kohdassa. Tämä heijastaa kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien ja perinteiden moninaisuutta ja tuo esille jäsenvaltioiden johtavan aseman sosiaalipolitiikan alaan kuuluvien ja työmarkkinoihin liittyvien toimiensa suunnittelussa ja täytäntöönpanossa.

(?) Ks. alaviite 2.

2.4 ETSK katsoo, että unionin sopimusperusteisena tehtävänä on tukea jäsenvaltioiden toimintaa ja täydentää sitä perussopimuksissa määritellyillä aloilla (SEUT-sopimuksen 153 artiklan 1 kohta). Tämä heijastaa kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien ja perinteiden moninaisuutta ja tuo esille jäsenvaltioiden johtavan aseman ja laajan itsemääräämisoikeuden eurooppalaisen yhteistyön alalla sosiaalipoliittisten ja työmarkkinoihin liittyvien toimenpiteiden suunnittelussa ja täytäntöönpanossa.

2.5 ETSK painottaa, että valtaosa EU:n sosiaalipolitiikan alan säädöksistä on hyväksytty määräenemmistöpäätöksellä ja noudatetaan tavallista lainsäätämisyjärjestystä.

2.6 Komitea toteaa, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen mukaan tietyillä sosiaalipolitiikan aloilla vaaditaan kuitenkin neuvoston yksimielinen päätös. Nämä alat ovat syrjimättömyys (SEUT-sopimuksen 19 artiklan 1 kohta), työntekijöiden sosiaaliturva ja sosiaalinen suojeleminen (työntekijöiden vapaata liikkuvuutta lukuun ottamatta) (SEUT-sopimuksen 153 artiklan 1 kohdan c alakohta), työntekijöiden suojeleminen työsopimuksen päättymisen yhteydessä (SEUT-sopimuksen 153 artiklan 1 kohdan d alakohta), työntekijöiden ja työnantajien edustaminen ja heidän etujensa kollektiivinen turvaaminen (SEUT-sopimuksen 153 artiklan 1 kohdan f alakohta) sekä sellaisten kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehdot, jotka oleskelevat laillisesti unionin alueella (SEUT-sopimuksen 153 artiklan 1 kohdan g alakohta). Näistä Euroopan parlamentin suostumusta edellytetään SEUT-sopimuksen 19 artiklassa mutta ei 153 artiklan 1 kohdan c, d, f ja g alakohdassa.

2.7 ETSK katsoo, että Euroopan parlamentin osallistuminen lainsäätämismenettelyyn korkealla tasolla perussopimuksen määräysten mukaisesti on tärkeää erityisesti sosiaalipolitiikan alalla, sillä sosiaalipoliittiset kysymykset johtavat päätöksiin, jotka vaikuttavat aina myös suoraan kansalaisiin sekä yhteiskunnan yhteenkuuluvuuteen ja erittäin kilpailukykyiseen sosiaaliseen markkinatalouteen, perussopimuksessa (SEU-sopimuksen 3 artikla) vahvistettujen tavoitteiden mukaisesti.

2.8 ETSK pitää myönteisenä sitä, että komissio on tarkasteltavana olevan tiedonannon myötä virittänyt keskustelun määräenemmistöpäätösmenettelyn laajentamisesta myös sosiaalipolitiikan alalla, kuten se on tehnyt erityisesti veropolitiikan alalla.⁽⁴⁾ Määräenemmistöpäätösmenettely perustuu kompromissihenkeen. Menettely edellyttää keskustelua ja mahdollistaa käytännön tulokset, jotka ovat koko unionin etujen mukaisia. Mahdollisuus tehdä päätöksiä määräenemmistöllä sitouttaa kaikki toimijat hakemaan kompromisseja ja kaikkien asianosaisten hyväksyttävissä olevaa lopputulosta.

2.9 ETSK muistuttaa, että EU on sitoutunut uudessa strategisessa ohjelmassaan vuosille 2019–2024 sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoon EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla. Tämän yhteydessä on huomioitava asianmukaisesti kulloinkin voimassa olevat toimivaltuudet.

2.10 ETSK:sta on olennaista, että EU noudattaa toissijaisuusperiaatetta soveltaessaan määräenemmistöpäätösmenettelyä ja että EU:n toimiessa aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, unioni keskittyy sellaisiin osa-alueisiin, missä yhteisiä tavoitteita ei voida saavuttaa yhtä tehokkaasti valtiollisella, alueellisella tai paikallisella tasolla. Tämä koskee myös suhteellisuusperiaatetta, jonka mukaan EU:n toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen perussopimusten tavoitteiden saavuttamiseksi. Näitä periaatteita olisi selvennettävä keskusteltaessa määräenemmistöpäätösmenettelystä.

2.11 SEUT-sopimuksen 151 artiklassa asetetaan sosiaalipolitiikan tavoitteeksi "työllisyyden edistäminen, elin- ja työolojen kohentaminen siten, että olojen yhtenäistäminen olisi mahdollista niitä kohennettaessa –". ETSK painottaa, että SEUT-sopimuksen 153 artiklan 2 kohdassa määrätään vaatimuksista, jotka EU:n sosiaalipolitiikan alan toimien on täytettävä. Kyseisen määräyksen mukaan direktiiveissä säädetään etupäässä vähimmäisvaatimuksista ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion edellytykset eivätkä direktiivit saa haitata pienten tai keskisuurten yritysten perustamista ja kehittämistä. ETSK tähdentää, että jäsenvaltioilla on oikeus noudattaa täytäntöönpanossa korkeampaa kansallista suojeleminen tasoa ja määrittää itse sosiaaliturvajärjestelmiensä peruseriaatteet – noudatettavasta päätöksentekomallista riippumatta – eikä näihin oikeuksiin saa kajota.

2.12 ETSK toteaa lisäksi, että komissio, Euroopan parlamentti ja neuvosto sitoutuvat Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin johdanto-osassa ottamaan huomioon kansallisten järjestelmien moninaisuuden, mukaan lukien työmarkkinaosapuolten asema, (johdanto-osan 17 kappale) sekä jäsenvaltioiden kansallisen identiteetin ja oikeuden määrittellä sosiaaliturvajärjestelmiensä oikeudelliset peruseriaatteet (johdanto-osan 19 kappale).

2.13 ETSK korostaa, että EU:n tasolla perussopimuksen 155 artiklan nojalla tehdyillä ja täytäntöön pannuilla työmarkkinaosapuolten sopimuksilla on merkittävä asema sosiaalialan EU-säädösten kehittämisessä. ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että komission tiedonannon mukaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tuloksia ja direktiivejä käsitellään niiden hyväksymisen osalta yhdenvertaiselta pohjalta. Ottaen huomioon keskustelun mahdollisesta siirtymisestä yksimielisestä päätöksenteosta määräenemmistöpäätösmenettelyyn komitea vaatii, että jatkossakin taataan työmarkkinaosapuolten täysipainoinen osallistuminen sosiaalipolitiikan alan lainsäädäntämenettelyyn ja toimintapolitiikan suunnitteluun ja että niiden autonomiaa itsenäisten sopimustensa täytäntöönpanossa ja mahdollisessa tarkistamisessa kunnioitetaan. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulla on merkittävä rooli sosiaalisessa suojelemissa. Työmarkkinavuoropuhelun kautta huolehditaan lisäksi autonomisen sääntelyn keinoin sosiaalisesta edistyksestä EU:ssa.

⁽⁴⁾ Ks. alaviite 1.

2.14 ETSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että yhteistyön tiivistämistä ei voida pitää vaihtoehtona määräenemmistöpäätös-menettelylle. Yhteistyön tiivistäminen voi johtaa nimenomaan sosiaalipoliittisissa kysymyksissä sisämarkkinoiden pilkkoutumiseen ja EU:n kansalaisten epätasa-arvoiseen kohteluun riippuen siitä, missä jäsenvaltiossa kansalainen asuu.

2.15 ETSK katsoo, että talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso on toinen vaikuttava ja tarkoituksenmukainen väline lähentymisen edistämiseksi ja parantamiseksi ja edistyksen aikaansaamiseksi kansallisissa uudistuksissa jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten tuella ja johdolla – eikä vähiten keskinäisen oppimisen keinoin. Näin noudatetaan kaikilta osin myös SEUT-sopimuksen 156 artiklaa. ETSK panee merkille eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa osoitetun tarmon parempien menetelmien kehittämiseksi, jotta voidaan koordinoita ja uudistaa kansallisia työllisyys- ja sosiaaliturvapoliittikkoja ja samanaikaisesti mahdollistaa kansallisten työmarkkinaosapuolten mielekäs osallistuminen unionitasolla tehtävään työhön. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari, joka toimii uudistusten oikeudellisen suunnannäyttäjänä, edistäisi näin ollen etenemissuunnitelman kehittämistä lähentymisen syventämiseksi ja jäsenvaltioiden yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi.

3. Erityistä

3.1 ETSK toteaa, että nykyisellään yhdellä ja samalla politiikanalalla voidaan tehdä päätöksiä joko yksimielisesti tai määräenemmistöpäätös-menettelyllä. Tämä johtaa sosiaalisten normien epätasaiseen kehitykseen ja aukkoihin sosiaaliturvassa.

3.2 ETSK toteaa, että muun muassa sukupuolten tasa-arvon periaatteen toteutumiseksi sekä rodullisesta ja etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi on annettu laaja-alaisia EU:n säädöksiä. Kyseessä on merkittävä saavutus, jonka ansiosta EU:sta on tullut näillä aloilla myös kansainvälinen esikuva. Uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä ja sukupuolisesta suuntautumisesta riippumaton yhdenvertainen kohtelu on kuitenkin EU:n lainsäädännön nojalla suojattu vain työn ja ammatin osalta. Direktiivi, jolla kielletäisiin kaikki syrjintä unionissa, olisi erittäin monimutkainen toteuttaa, ja siksi sellaista olisi tuskoin mahdollista saavuttaa yksimielisellä päätöksellä. EU on kuitenkin sitoutunut tähän kestäväen kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmassa, ja tämä tavoite on vahvistettu uudessa strategisessa ohjelmassa vuosille 2019–2024. ETSK kannattaa siirtymistä täysin määräenemmistöpäätös-menettelyyn syrjimättömyyteen liittyvän lainsäädännön osalta.

3.3 ETSK toteaa, että SEUT-sopimuksen 48 artiklan mukaan EU voi toteuttaa määräenemmistöpäätöksellä sellaiset sosiaaliturvan alan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi. Sitä vastoin työntekijöiden sosiaaliturvaa ja suojelua koskevat suositukset on hyväksyttävä yksimielisesti. Siirtyminen määräenemmistöpäätös-menettelyyn olisi johdonmukainen ja asianmukainen askel. Lisäksi herää kysymys siitä, miksi tässä yhteydessä otetaan huomioon vain suositukset eikä komission muita oikeudellisia välineitä.

3.4 ETSK on tietoinen siitä, että työntekijöiden suojelu irtisanomisen yhteydessä on alusta alkaen ollut keskeisellä sijalla kansallisessa työolainsäädännössä. ETSK toteaa kuitenkin myös, että EU on sitemmin kehittänyt toimia heikoimmassa asemassa olevien työntekijöiden suojelemiseksi esimerkiksi raskaana olevien ja osa-aikatyöntekijöiden tapauksessa. Tähän liittyen olisi vähintäänkin taattava Euroopan laajuisesti yhtenäiset prosessuaaliset vähimmäisoikeudet ja vähimmäistason suojaoikeudet, jotta näiden suojelumekanismien vaikutukset eivät jää mitättömiksi. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa määrätään irtisanotun työntekijän oikeudesta saada tietoa, hyödyntää tehokasta ja puolueetonta riitojenratkaisua, hakea muutosta ja saada mahdollisesti korvaus. Määräenemmistöpäätös-menettelyyn siirtymisen puolesta puhuisi myös se, että se mahdollistaisi asiaankuuluvan direktiivin näiden tavoitteiden toteuttamiseksi.

3.5 ETSK painottaa, että työntekijöiden ja työnantajien edustamisen ja heidän etujensa kollektiivisen turvaamisen vakaa säädöskehys on ratkaisevan tärkeä yhteiskunnan yhteenkuuluvuuden, laadukkaiden työpaikkojen luomisen sekä EU:n yritysten kilpailukyvyyn kannalta. Sisämarkkinoilla toimivat yritykset tekevät yhä tiiviimpää yhteistyötä yli rajojen. EU:n yrityksiä ja yritysryhmiä velvoittaa eurooppalaista yritysneuvostoa koskeva direktiivi, joka hyväksyttiin noudattaen tavallista lainsäätämisyjärjestystä. Sitä vastoin työntekijöiden edustusta koskevassa muussa EU:n lainsäädännössä edellytetään edelleen yksimielisyyttä päätöksenteossa. EU:n on myös tällä alalla selvitettävä, jos se on objektiivisesti välttämätöntä, missä määrin määräenemmistöpäätös-menettelyllä voidaan edelleen kehittää työmarkkinaosapuolten kumppanuutta tulevaisuuteen suuntautuen.

3.6 ETSK suosittaa, että EU:ssa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehtojen suhteen siirrytään määräenemmistöpäätöksiin. EU:n ja sen ulkopuolisten maiden kansalaisten palvelussuhteen ehtojen on oltava keskenään johdonmukaisia, mikäli sosiaalista koheesiota ei tahdota vaarantaa.

3.7 Kun otetaan huomioon meneillään oleva keskustelu siirtymisestä määräenemmistöpäätös-menettelyyn, ETSK kannattaa komission näkemystä SEU-sopimuksen 48 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun yleisen siirtymälausekkeen noudattamisesta tapauksissa, joissa sovelletaan määräenemmistöpäätös-menettelyä, sillä tämä tapa edellyttää sekä Eurooppa-neuvoston yksimielistä päätöstä että kaikkien kansallisten parlamenttien tukea ja Euroopan parlamentin suostumusta. Näin saavutettaisiin laaja demokraattinen legitimiys ja noudatettaisiin kansallisia perustuslaillisia määräyksiä, toisin kuin SEUT-sopimuksen 153 artiklan nojalla toteutetussa siirtymässä.

3.8 ETSK panee merkille, että eräs kysymys jää komission tiedonannossa edelleen vaille vastausta. Ei näet ole selvää, onko päätös siirtyä tietyn oikeusperustan osalta yksimielisestä päätöksenteosta määräenemmistöpäätöksentekoon tehty lopullisesti vai tapauskohtaisesti. ETSK kehottaa komissiota selventämään, pitääkö SEU-sopimuksen 48 artiklan 7 kohdassa tarkoitettun yleisen siirtymälausekkeen käyttö ymmärtää kaikkia tapauksia koskevaksi siirtymiseksi määräenemmistöpäätöksiin vai kulloisessakin yksittäisessä tapauksessa tehtäväksi ratkaisuksi. ETSK:n mielestä on ainakin varmistettava, että siirtymälausekkeen käyttö johtaa tehokkaampaan ratkaisujen löytämiseen ja päätöksentekoon eikä luo uusia esteitä.

Bryssel 25. syyskuuta 2019.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER

LIITE

Lausuntoa käsiteltäessä hylättiin seuraavat muutosehdotukset, jotka saivat tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä (työjärjestyksen 59 artiklan 3 kohta):

1. Kohta 2.8

Muutetaan seuraavasti:

ETSK pitää myönteisenä sitä, että komissio on tarkasteltavana olevassa tiedonannossa myötä-~~virtännyt~~ tehnyt aloitteen avataksaan keskustelun ja ~~siirtääkseen, miltä siirtyminen~~ määränenmistöpäätösmenettelyyn laajentamisesta myös sosiaalipolitiikan alalla ~~voisi näyttää, esittämättä~~ ~~hätköityjä~~ ehdotuksia, kuten se on tehnyt erityisesti veropoliittikan alalla ⁽⁴⁾. Määränenmistöpäätösmentely perustuu kompromissihenkeen. Menettely edellyttää keskustelua ja mahdollistaa käytännön tulokset, jotka ovat koko unionin etujen mukaisia. Mahdollisuus tehdä päätöksiä määränenmistöllä sitouttaa kaikki toimijat hakemaan kompromisseja ja kaikkien asianosaisten hyväksyttävissä olevaa lopputulosta.

(⁴) Ks. alaviite 1.

Äänestystulos

Puolesta: 36

Vastaa: 74

Pidättyi äänestämästä: 2

2. Uusi kohta kohdan 2.8 jälkeen

Lisätään kohdan 2.8 jälkeen uusi kohta.

Toisaalta päätöksenteon yksimielisyyden perusteena on tarve säilyttää kansallinen määräysvalta keskeisiin sosiaalipolitiikan alan määräyksiin EU:n perussopimuksessa ja estää kajoaminen sellaisiin kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien keskeisiin osiin, joista vastaavat ensi kädessä jäsenvaltiot yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa.

Äänestystulos

Puolesta: 31

Vastaa: 82

Pidättyi äänestämästä: 3

3. Kohta 3.1

Muutetaan seuraavasti:

ETSK toteaa, että nykyisellään yhdellä ja samalla politiikanalalla voidaan tehdä päätöksiä joko yksimielisesti tai määränenmistöpäätösmentelyllä. ETSK katsoo, että määränenmistöpäätösmentelyä ja yksimielistä päätöksentekoa koskeva jako, josta määrätään EU:n perussopimuksen sosiaalipolitiikkaa koskevassa osastossa, on edelleen aiheellinen, sillä se heijastaa jäsenvaltioiden kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien monimuotoisuutta ja heterogeenisuutta esimerkiksi sosiaalisen suojelun alalla, kun kyse on työmarkkinaosapuolten, työlaainsäädännön ja työehtosopimusten roolista. Tämä johtaa sosiaalisten normien epätasaiseen kehitykseen ja aulkeihin sosiaaliturvassa.

Äänestystulos

Puolesta: 32

Vastaa: 74

Pidättyi äänestämästä: 3

4. Kohta 3.2

Muutetaan seuraavasti:

ETSK toteaa, että muun muassa sukupolten tasa-arvon periaatteen toteutumiseksi sekä rodullisesta ja etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi on annettu laaja-alaisia EU:n säädöksiä. Kyseessä on merkittävä saavutus, jonka ansiosta EU:sta on tullut näillä aloilla myös kansainvälinen esikuva. Uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä ja sukupuolisesta suurtautumisesta riippumaton yhdenvertainen kohtelu on kuitenkin EU:n lainsäädännön nojalla suojattu vain työn ja ammatin osalta. Kyseiset direktiivit on hyväksytty yksimielisesti. Direktiivi, jolla kielletäisiin kaikki syrjintä unionissa, olisi erittäin monimutkainen toteuttaa, mikä selittää pitkän menettelyn ja hitaan edistymisen ja siksi sellaista olisi tuskien mahdollista saavuttaa yksimielisellä päätöksellä. EU on kuitenkin sitoutunut tähän kestäväen kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmassa, ja tämä tavoite on vahvistettu uudessa strategisessa ohjelmassa vuosille 2019–2024. ETSK kannattaa siirtymistä täysin määränenmistöpäätösmentelyyn syrjimättömyyteen liittyvän lainsäädännön osalta.

Äänestystulos

Puolesta: 31
 Vastaaan: 78
 Pidättyi äänestämästä: 2

5. Kohta 3.4

Poistetaan kohta kokonaisuudessaan.

ETSK on tietoinen siitä, että työntekijöiden suojeleminen irtisanomisen yhteydessä on alusta alkaen ollut keskeisellä sijalla kansallisessa työolainsäädännössä. ETSK toteaa kuitenkin myös, että EU on sittemmin kehittänyt toimia heikoimmassa asemassa olevien työntekijöiden suojelemiseksi esimerkiksi raskaana olevien ja osa-aikatyöntekijöiden tapauksessa. Tähän liittyen olisi vähintäänkin taattava Euroopan laajuisesti yhtenäiset prosessuaaliset vähimmäisoikeudet ja vähimmäistason suoja-oikeudet, jotta näiden suojeleminen vaikutukset eivät jää mitättömiksi. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa määrätään irtisanotun työntekijän oikeudesta saada tietoa, hyödyntää tehokasta ja puolekanta riitojenratkaisua, hakea muutosta ja saada mahdollisesti korvaus. Määräenemmistöpäätös menettelyyn siirtymisen puolesta puhuisi myös se, että se mahdollistaisi asiaankuuluvan direktiivin näiden tavoitteiden toteuttamiseksi.

Äänestystulos

Puolesta: 35
 Vastaaan: 77
 Pidättyi äänestämästä: 2

6. Kohta 3.5

Poistetaan kohta kokonaisuudessaan.

ETSK painottaa, että työntekijöiden ja työnantajien edustamisen ja heidän etujensa kollektiivisen turvaamisen vakaa säädösketju on ratkaisevan tärkeä yhteiskunnan yhteenkuuluvuuden, laadukaiden työpaikkojen luomisen sekä EU:n yritysten kilpailukykyyn kannalta. Sisämarkkinoilla toimivat yritykset tekevät yhä tiiviimpää yhteistyötä yli rajojen. EU:n yrityksiä ja yritysyhmiä velvoittaa eurooppalaista yritysvetoa koskeva direktiivi, joka hyväksyttiin noudattaen tavallista lainsäätämisen järjestystä. Sitä vastoin työntekijöiden edustusta koskevassa muussa EU:n lainsäädännössä edellytetään edelleen yksimielisyyttä päätöksenteossa. EU:n on myös tällä alalla selvitettävä, jos se on objektiivisesti välttämätöntä, missä määrin määräenemmistöpäätös menettelyllä voidaan edelleen kehittää työmarkkinaosapuolten kumppanuutta tulevaisuuteen suuntautuen.

Äänestystulos

Puolesta: 34
 Vastaaan: 84
 Pidättyi äänestämästä: 2

7. Kohta 3.6

Poistetaan kohta kokonaisuudessaan.

ETSK suosittelee, että EU:ssa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehtoista kyseen ollen siirrytään määräenemmistöpäätöksiin. EU:n ja sen ulkopuolisten maiden kansalaisten palvelussuhteen ehtojen on oltava keskenään johdonmukaisia, mikäli sosiaalista koheesiota ei tahdota vaarantaa.

Äänestystulos

Puolesta: 30
 Vastaaan: 85
 Pidättyi äänestämästä: 1

8. Kohta 1.7

Muutetaan seuraavasti:

ETSK toteaa, että nykyisellään yhdellä ja samalla politiikanalalla voidaan tehdä päätöksiä joko yksimielisesti tai määräenemmistöpäätös menettelyllä. Tämä johtaa sosiaalisten normien epätasaiseen kehitykseen ja aukkoihin sosiaaliturvassa. Näin ollen ETSK kannattaa siirtymistä täysin määräenemmistöpäätös menettelyyn ainakin syrjimättömyyteen liittyvän lainsäädännön sekä sosiaaliturvaa ja työntekijöiden suojelemaan koskevien suositusten osalta. ETSK katsoo, että määräenemmistöpäätös menettely ja yksimielistä päätöksentekoa koskeva jako, josta määrätään EU:n perussopimuksen sosiaalipolitiikkaa koskevassa osastossa, on edelleen aiheellinen, sillä se heijastaa jäsenvaltioiden kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien monimuotoisuutta ja heterogeenisuutta esimerkiksi sosiaalisen suojeleminen alalla, kun kyse on työmarkkinaosapuolten, työolainsäädännön ja työehtosopimusten roolista.

Äänestystulos

Puolesta: 32

Vastaa:n: 74

Pidättyi äänestämästä: 3

9. Kohta 1.8

Poistetaan kohta kokonaisuudessaan.

ETSK toteaa lisäksi, että EU on kehittänyt toimia heikoimmassa asemassa olevien työntekijöiden suojelemiseksi, kun työsuhteet lopetetaan, esimerkiksi naskaana olevien ja osa-aikatyöntekijöiden tapauksessa. Tähän liittyen olisi taattava Euroopan laajuisesti yhtenäiset vähimmäistason prosessuaaliset ja suoja-oikeudet ja siirryttävä määräenemmistö-päätös-menettelyyn.

Äänestystulos

Puolesta: 36

Vastaa:n: 81

Pidättyi äänestämästä: 1

10. Kohta 1.10

Poistetaan kohta kokonaisuudessaan.

ETSK suositaa siirtymistä määräenemmistö-päätöksiin EU:n alueella laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehtojen suhteen, jotta voidaan välttää eriarvoinen kohtelu ja vahvistaa yhteiskunnan yhteenkuuluvuutta.

Äänestystulos

Puolesta: 30

Vastaa:n: 85

Pidättyi äänestämästä: 1